

JOURNAL OF RESEARCH
IN EDUCATION AND SOCIETY
EĞİTİM VE TOPLUM
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
e-ISSN:2458-9624

Cilt: 10 Sayı: 1 Sayfa Aralığı: 54-80 e-ISSN: 2458-9624 DOI: 10.51725/etad.1256396

RESEARCH

Open Access

ARAŞTIRMA

Açık Erişim

Şeker Portakalı Serisinin On Kök Değer Kapsamında İncelenmesi*

Analysis of the Zezé Series in the Context of Ten Core Values

Büşra Nur Musuloğlu, Beyza Çelik, Esin Sezgin, Tuba Daltaban

ÖZ

Değerler, toplumsal yaşamın sürdürülmesinde önemli olan yargılardır. Toplumlar birlik ve beraberliklerini sürdürmek için bu değerleri gelecek kuşaklara aktarırlar. Bu değerler çocuklara aktarılırken kullanılan kaynaklardan biri de edebi eserlerdir. Bu çalışmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığının on kök değer ve bu değerlere ilişkin tutum ve davranışlar sınıflandırmasına göre Jose Mauro De Vasconcelos'un Şeker Portakalı serisini oluşturan Şeker Portakalı, Güneşi Uyandırılım ve Delifışek romanlarını değerlendirmektir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden temel nitel desen kullanılmış, verilerin analizinde ise betimsel analiz yönteminden yararlanılmıştır. Çalışma sonucunda Şeker Portakalı serisinde, sevgi, dostluk ve sabır kök değerlerinin en fazla kullanılan kök değerler olduğu, en az yer alan kök değerlerin ise öz denetim, saygı, sorumluluk ve adalet olduğu görülmektedir. Çalışmanın sonucunda serinin kök değerlerin aktarımında etkili ve değerlere ilişkili tutum ve davranışları kazanımda fayda sağlayacak nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yazar Bilgileri

Büşra Nur Musuloğlu ^{ID}

Yüksek Lisans Öğrencisi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul, Türkiye bmusuloglu@gmail.com

Beyza Çelik ^{ID}

Çocuk Gelişimci, İstanbul, Türkiye beyzacelik03@gmail.com

Esin Sezgin ^{ID}

Doç. Dr., Mudanya Üniversitesi, Bursa, Türkiye esin.sezgin@sbu.edu.tr

Tuba Daltaban ^{ID}

Millî Eğitim Bakanlığı, Gaziantep, Türkiye tubadaltabann@gmail.com

ABSTRACT

Values are judgments that are crucial to preserving social life. Societies pass on these values to future generations in order to maintain their unity and solidarity. Literary works are one of the resources used to teach values to children. The aim of this study is to examine Jose Mauro De Vasconcelos's the Zezé Series which consists of Şeker Portakalı, Güneşi Uyandırılım, and Delifışek based on the ten core values of the Ministry of National Education and the classification of attitudes and behaviors consistent with these values. Basic qualitative pattern one of the qualitative research methods is used in the research, and the data is analyzed using the descriptive analysis method. According to the findings of the study, love, friendship, and patience are the most frequently used core values in the Zezé Series, while the least common core values are self-control, respect, responsibility and justice. The study concluded that is effective in transferring fundamental values and will help readers develop value-related attitudes and behaviours.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler

Değerler
Değerler eğitimi
On kök değer
Çocuk edebiyatı
Şeker Portakalı

Keywords

Values
Values education
Ten core values
Children's literature
Zezé Series

Makale Geçmişi

Geliş: 26/02/2023

Düzeltilme: 04/05/2023

Kabul: 09/05/2023

Atıf için: Musuloğlu, B.N., Çelik, B., Sezgin, E. ve Daltaban, T. (2023). Şeker portakalı serisinin on kök değer kapsamında incelenmesi. *JRES*, 10(1), 54-80. <https://doi.org/10.51725/etad.1256396>

Etik Bildirim: Bu çalışmanın veri kaynağını sadece dokümanlar oluşturmaktadır. Bu nedenle bu çalışma etik kurul kararı gerektirmemektedir.

* Bu araştırma, lisans mezuniyet tezinden üretilmiştir.

Giriş

Değerler birey ve toplum tarafından benimsenen, toplumsal ihtiyaçları karşılayan, davranışları şekillendiren, iyi ve kötü kavramlarında referans alınan, kişiliğin oluşmasında etkili yargılardır (Aydın ve Sulak, 2015; Ulusoy ve Dilmaç, 2016). Bu kavramdan ilk bahseden isim Allport (1937) olmuştur sonrasında Rokeach (1973) ve Schwartz (1994) gibi önemli isimler Allport'u referans alarak değerler alanında sınıflandırmalar oluşturmuşlardır.

Değerlerin gelecek kuşaklara aktarımı toplumların birlik ve beraberliklerini sürdürmeleri için son derece önemlidir (Sümbüllü ve Altınışık, 2016). Böylesine önemli bir kavramın çocuklara hangi yaşlarda aktarılmaya başlaması gerektiği konusunda araştırmacılar, çocuk gelişimi alanında elde edilen mevcut verilere dayanarak görüş bildirmektedirler (Samur ve Deniz, 2014). Bazı araştırmacılara göre kişiliğin çok büyük bir kısmı okul öncesi ve okul döneminde oluşmaktadır (Akbaba ve Kaya, 2015; Bloom 1964; Derman ve Başal, 2013; Freud 1900; Titus, 1994; Ulusoy ve Dilmaç, 2016). Bu durum göz önünde bulundurulduğunda, değerler eğitimi açısından yaşamın ilk yıllarının kritik bir dönem olduğu düşünülmektedir.

Değerler eğitimi için kritik dönem olarak görülen okul öncesi ve okul döneminde çocuklar genellikle aile ve okul çatısı altında vakitlerini geçirmektedirler (Arslan ve Ulaş, 2021; Kozikoğlu, 2018). Bu durum, değerler eğitiminde aileyi ve okulu öncelikli etki sahibi iki kurum kılmaktadır. Değerler eğitiminin başladığı yer ailedir (Arslan ve Ulaş, 2021; Hökelekli, 2011; Kozikoğlu, 2018). Ailede edinilen ilk değerler yaşamın ileriki dönemlerinde okul başta olmak üzere birçok çevrede yürütülecek ilişkilerin kalitesinde belirleyici olmaktadır (Samur ve Deniz, 2014).

Çocukların değerleri özümseyerek, iyi bir yurttaş ve topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerinde başlıca sorumlu organlardan diğeri okuldur (Kasapoğlu, 2013; Sridhar, 2001). Okullarda uygulanan eğitim-öğretim programlarının müfredatları, öğrencilerin değer algılarının gelişimi üzerinde önemli bir yere sahiptir. Eğitim kurumlarında uygulanan faaliyetler, öğrencilerin değerleri kavraması ve belli başlı değerleri model alarak davranışlarına yansımaları açısından etkili olmaktadır. Okullarda öğretmenlerin değerler eğitimi için kullandıkları kaynakların başında kitaplar yer almaktadır (Sapsağlam ve Ömeroğlu, 2015). Uzun ve Köse (2017), okul öncesi öğretmenlerle değerler eğitimine yönelik yaptıkları çalışmada öğretmenlerin konu hakkında kılavuz kitap eksikliğini vurguladıkları sonucuna ulaşmışlardır. Ülkemizde öğretmenlerin materyal olarak dile getirdikleri bu eksikliğe yönelik olarak yakın bir tarihte bakanlık bünyesinde bir çalışma gerçekleştirilmiştir. MEB (2022) tarafından hazırlanan Değerler Eğitimi kılavuz kitabı öğretmenlere okullarda kullanılacak destek materyal olarak EBA üzerinden sunulmuştur.

Ülkemizde değerler alanında en çok ilgi gören sınıflandırmalardan biri Millî Eğitim Bakanlığı (2017)'nin hazırlamış olduğu on kök değerdir. MEB'in oluşturduğu bu sınıflandırma referans alınarak birçok araştırma çalışması yapılmıştır (Bulut, 2021; Kaya ve Arıcı, 2022; Kıymaz ve Altay, 2021; Tozlu ve Yüce, 2020). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 2017 yılında yayınladığı bildiriye "Değerlerimiz" bölümünün altında on kök değer ve bu on kök değer ilişkili olduğu tutum ve davranışlar sunulmuştur. Bildiriye yer alan on kök değer: "adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik" olarak belirlenmiştir (MEB, 2017). Bu on kök değer kapsamında tarihi ve kültürel değerlere bağlı, evrensel ve ulusal değerlerle donatılmış bireyler yetiştirmek ve bu değerleri gelecek kuşaklara aktarmak MEB (2022)'in hedeflerindedir.

Değerlerin kazanımında kitaplara başvurmanın etkili olduğu yönünde birçok çalışma mevcuttur (Bohlin, 2005; Dhall, 2007; Girmen, 2013; Kavcar, 1982; Kumbasar, 2011; Wynne ve Ryan, 1997). Değerler eğitimi konusunda başlıca yardımcı kaynaklardan biri olan edebi eserler, çocukların iyi ve değerli olarak nitelendirilen birçok kazanımı edinmesinde etkili olmaktadır (Freitas, 2012; Sinar, 2007). Çocukluk dönemi söz konusu olduğunda ancak gelişimsel özellikler göz önünde bulundurularak kaleme alınan eserler nitelikli aktarımda bulunmaktadır. Bu durumda karşımıza çocuklara yönelik hazırlanan eserleri bünyesine alan çocuk edebiyatı kavramı çıkmaktadır.

Çocuk edebiyatı, erken çocukluktan ergenliğin sonuna kadar olan dönemi içine alan, pedagojik duyarlılıkla hazırlanarak çocukların duygu ve düşüncelerine hitap eden eserlerden oluşmaktadır (Aktürk, 2012; Aydın ve Uzun, 2020; şimşek, 2011). Diğer edebi türlere kıyasla çocuk edebiyatı, daha basit, didaktik, iyimser ve mutlu sonla biten özellikler göstermektedir (Nodelman, 2000). Çocuk edebiyatı eserlerinde karşılaşılan karakterler, genellikle sıradan insanlardan üstün özelliklerle donatılmıştır (Nikolajeva, 2001). Fakat çocuklar gerçek yaşamdan uzak, kusursuz karakterlerle özdeşim kurmakta zorlanmaktadır. Eksiklikleri olan ve daha çok yaşamın içerisinden olduğu hissedilen karakterlerle özdeşim kurmak daha kolay olmaktadır ve çocuklar böyle karakterlerin davranışları aracılığıyla etik ve sosyal değerleri daha kolay edinmektedir (Karataş, 2014; Ural, 2013). Edebi eserlerde yer alan karakterler çocukları kendi dünyalarının içine alarak onlara örnek olmaktadır. Kitaplarda yer alan karakterle özdeşleşen çocuklar sevgi, yardımseverlik ve sabır gibi pek çok değeri öğrenmektedir (Kumbasar, 2011). Çocukların edebi eserleri okurken karakterle özdeşim kurmasında önemli olan yalnızca kahramanı model alması değildir. Edebi eserlerde yer alan karakterler çocukların düşsel arkadaşları olmakta ve çocuklar o karakterler aracılığıyla değerleri, toplumsal kuralları ve insan ilişkilerini öğrenmektedir (Erdem, 2011; Karatay, 2014).

MEB tarafından 2004 ve 2005 yıllarında gündeme gelen 100 Temel Eser ve buna bağlı geliştirilen projeler çocukların kitaplara daha fazla ilgi göstermesi için atılan önemli bir adım olmuştur (Yılmaz, 2014). 100 Temel Eser kapsamında, çocukların; okuma alışkanlığı elde edebilmesi, Türkçeyi etkili kullanabilmesi ve kelime haznelerinin geliştirilmesi için ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri için Türk ve dünya edebiyatından eserler belirlenmiştir (MEB, 2004; MEB 2005). MEB tarafından 2018 yılında yayınlanan genelge doğrultusunda herhangi bir eser kısıtlamasına gidilmeden, MEB'in temel amaçlarına ters düşmeyecek, milli ve insani değerlere saygılı bütün eserlerin öğretmenler rehberliğinde öğrencilere okutulabileceği kararıyla önceki genelgelere bir güncelleme getirilmiştir (MEB, 2018). şeker Portakalı romanı, 100 Temel Eser listesinde yer almış olan eserlerden biridir (MEB, 2004; MEB 2005). Listede yer alan eserler arasında çocukların en çok okudukları, en fazla zevk alarak ve en fazla merak ederek okudukları kitaplardandır (Arı ve Okur, 2013). Ayrıca öğretmenler ve öğrenciler tarafından ilk sırada tercih edilen eserlerdendir (Aslan, 2017). Literatürde şeker Portakalı serisini değerler kavramı açısından inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. İçerisinde değerler kavramına dair bir çocuğun gözüyle bakılabilecek birçok detayı okuyucuya sunan bu serinin değerler kavramı açısından incelenmesinin literatüre katkı sağlayacağı düşünölmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda, Jose Mauro De Vasconcelos' un şeker Portakalı, Güneşi Uyandırılım ve Delifişek adlı romanlarının on kök değer ve bu kavramlara ilişkin tutum ve davranışları incelenmiştir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada şeker Portakalı serisi, MEB (2017)'in hazırladığı on kök değer ve on kök değere ilişkin kavramlar nitel araştırma desenlerinden temel nitel desenden yararlanarak incelenmiştir.

Temel nitel desen, araştırmacıların yorumlayıcı bir yaklaşımla araştırma yapmalarına imkân tanıyan ve eğitim araştırmalarında sıklıkla kullanılan bir yöntemdir (Merriam ve Tisdell 2015). Temel nitel desenle elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz, sınırları belirlenmiş çerçevede ele alınan veri bulgularının tanımlanması ve yorumlanmasıdır (Ocak, 2019).

İncelenen Dokümanlar

Bu çalışmada Jose Mauro De Vasconcelos' un Şeker Portakalı serisini oluşturan; Şeker Portakalı, Güneşi Uyandırılım ve Delifişek romanları incelenmiştir. İncelemede eserin Can Yayınları baskısı esas alınmıştır. Serinin özgün dili Portekizcedir. Yabancı literatürde daha çok Zezé Series ismiyle yer almaktadır.

Şeker Portakalı romanının Portekizce özgün adı O Meu Pé de Laranja Lima'dır. Roman, 1968 yılında kaleme alınmıştır ve 184 sayfadan oluşmaktadır. Serinin ilk kitabı olan bu eserde Zezé yetişkin dünyasının kısıtlıklarına hayal gücüyle meydan okuyan beş yaşında bir çocuk olarak okuyucunun karşısına çıkmaktadır (Vasconcelos, 1968). Bu kitabın devamı niteliğinde olan Güneşi Uyandırılım serinin ikinci kitabıdır. Portekizce özgün adı Vamos Aquecer O Sol'dür. 1974 yılında kaleme alınmıştır ve 280 sayfadan oluşmaktadır. Bu romanda Zezé okula başlamış, yeni bir sosyal çevre edinmiş ve ergenliğe yeni yeni adım atmıştır (Vasconcelos,1974). Serinin son kitabı olan Delifişek romanının Portekizce özgün adı Doidao'dur. 1969 yılında kaleme alınmış olup 88 sayfadan oluşmaktadır. Bu roman Şeker Portakalı ve Güneşi Uyandırılım romanlarının devamı niteliğindedir. Serinin kahramanı Zezé bu romanda ergenlik döneminin içerisinde yaşamın gerçekleriyle yüzleşen, hak ve özgürlük arayışında bir genç olarak okuyucunun karşısına çıkmaktadır (Vasconcelos,1969).

Şeker Portakalı serisinin kahramanı Zezé, karakter açısından iyi ve kötü olarak yorumlanabilecek birçok kişilik özelliğiyle okuyucunun karşısına çıkmakta ve günlük yaşamda sıklıkla karşılaşılabilecek bir karakteri temsil etmektedir (Özer, 2013; da Silva Freitas, 2012). Yaramaz, meraklı, zeki, duygusal, sinirli ve hayalperesttir (Mutlu ve Set, 2021). Etrafında olan biten olayları her fırsatta keşfetmeye çalışın, üretken yapıda, hayal dünyası oldukça geniş ama aynı zamanda da sıklıkla haylazlık yapan, kurallara uymakta zorlanan ve her şeyi sorguladığı için yetişkinler tarafından tepki gören bir karakterdir (Özer, 2013; Sođukkuyu, 2020). İçinde yaşadığı toplumun gözündeki normal çocuk algısından oldukça uzak olan Zezé, yetişkinler tarafından yaramaz olarak nitelendirilmekte bu nedenle de kötü muamele görmektedir. Zezé, bu yargılayıcı ve incitici davranışların etkisinden korunmak için hayal dünyasına sığınmaktadır (da Silva Freitas, 2012). Zezé'nin okul öncesinden gençlik yıllarına kadar olan geniş bir dönemine ve değerler kavramının edinimi açısından kritik öneme sahip dönemler seride yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veri toplama amacıyla nitel araştırma yöntemlerden biri olan doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında Şeker Portakalı serisini oluşturan; Şeker Portakalı, Güneşi Uyandırılım ve Delifişek romanları, kitabın içeriği ve çocuklara uygunluğu bakımından değerlendirmek amacıyla araştırmacılar bir ön inceleme gerçekteşirmiştir. MEB (2017)'in "Yenilenen Değerler ve Değerlere İlişkin Tutum ve Davranışlar" başlığı altında yayınlamış olduğu on kök değer ve değerlere ilişkin tutum ve davranışlar ve eş/benzer sözcük olduğu düşünölen sözcüklerin TDK'de yer alan anlamları kontrol edilerek araştırmacıların ortak onayı ile liste oluşturulmuştur. Çalışmanın güvenilirliğini artırmak için araştırmacılar tarafından seride yer alan üç roman birbirlerinden bağımsız olarak incelenmiştir. Belirlenen sözcükler ve alıntılar karşılaştırılmıştır. Araştırmacılar tarafından TDK

anlamları kontrol edilerek çalışmaya dahil edilen eş/ benzer sözcükler ve MEB (2017) kök değer ve değerler ile ilgili tutum ve davranışlar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Kök Değerler, Kök Değerlere İlişkin Tutum ve Davranışlar, Eş/Benzer Sözcükler

Kök Değer	Kök Değere İlişkin Tutum ve Davranışlar	Eş/Benzer Sözcükler
Adalet	Adil olma, eşit davranma, paylaşma	Hak, hakkı olmak, haklı olmak
Dostluk	Anlayışlı olma, dayanışma, diğerkamlık, güven duyma, sadık olma, vefalı olma, yardımlaşma	Ahbap, arkadaş, dost, dostane, dost canlısı, dostça, yoldaşlık, emniyet hissi, hakikatli, karşılıksız, minnet, uysallık
Dürüstlük	Sözünde durma, düzgün olma, istikrarlı olma, güvenilir olma, açık ve anlaşılır olma, doğru sözlü olma	Doğruluk, iyi huylu olma, terbiyeli olma, uslu olma, her zamanki gibi olma
z Denetim	Davranışlarını kontrol etme, davranışlarının sorumluluğunu üstlenme, gerektiğinde özür dileme, zgven sahibi olma	Kendine hâkim olmak, iradeli olma
Sabır	Azimli olma, beklemeyi bilme, dirençli ve dayanıklı olma, sebatkr olma, tahammül etme	Azmetmek, beklemek, çabalamak, dayanmak, güçlü olmak, kararlı olmak, katlanmak, kuvvetli, pes etmemek
Sayęı	Alçakgönüllü olma, başkalarına kendine davranılmasını istediği gibi davranma, diğer insanların kişiliklerine değer verme, muhatabın konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme	Hürmet
Sevęi	Aile birliğine önem verme, diğerkam olma, fedakrlık yapma, güven duyma, merhametli olma, uygun şekilde sevgisini ifade etme, vefalı olma	Aşk, başını yaslamak, kucaklamak, okşamak, öpmek, sarılmak, sevmek, şefkat
Sorumluluk	Ailesine karşı sorumlu olma, çevresine karşı sorumlu olma, davranışlarının sonuçlarını üstlenme, güvenilir olma, kendisine karşı sorumlu olma, sözünde durma, tutarlı olma, vatanına karşı sorumlu olma	Görev, rol, sonuçlarına katlanma, sözünden dönmemek
Vatanseverlik	alışkan ve üretken olma, dayanışma, doğal mirasa duyarlı olma, kurallara ve kanunlara uyma, sadık olma, tarihsel mirasa duyarlı olma, toplumu önemseme, katılımcı olma	çalışmak, icat etmek
Yardıms severlik	Cömert olma, dayanışma içinde bulunma, destek sunma, iç birliği yapma, merhametli olma, misafirperver olma, paylaşma	Hayırseverlik, bölüşmek, destek olmak, katkıda bulunmak, yardımcı olmak, yardım etmek, yufka yüreklilik

Veri Analizi

Çalışma kapsamında veriler analiz edilirken betimsel analiz ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz yönteminde veriler, daha önceden belirlenen ereve ve kavramlara

göre incelenmektedir. İçerik analizi yönteminde, betimsel analizde fark edilemeyen kavram ve temalar daha derin bir işleme tabi tutularak tespit edilmektedir (Sözbilir, 2009). Çalışmada Şeker Portakalı serisinde yer alan tüm kök değerler, değerlere ilişkin tutum ve davranışlar, eş/benzer sözcükler taranmıştır. MEB (2017)'in "Yenilenen Değerler ve Değerlere İlişkin Tutum ve Davranışlar" başlığı altında yayınlamış olduğu on kök değer ve değerlere ilişkin tutum ve davranışlar esas alınmıştır. Romanlarda bulunan on kök değer ve değerlere ilişkin tutum ve davranışlar ve eş/benzer sözcükler geçiş sıklıklarına göre belirlenmiştir. Ayrıca on kök değerlerin romanlarda geçtiği sayfa numaraları ve bu sayfalardan alınan alıntılara yer verilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde Şeker Portakalı serisinde yer alan kök değerlerin, değerlere ilişkin tutum ve davranışlar, eş/benzer anlamlı sözcüklerin bulunduğu sayfalar ve kök değerlerin geçiş sıklıkları tablolar halinde sunulmuştur. Ayrıca serideki kitaplarda yer alan cümlelere, diyaloglara ve olaylara yer verilerek elde edilen bulgular örneklendirilmiştir.

Tablo 2. Şeker Portakalı Serisinde Yer Alan On Kök Değerin Frekans Dağılımı

Kök Değer	Şeker Portakalı (f)	Güneşi Uyandırılım (f)	Delifişek (f)	Toplam (f)	%
Adalet	3	11	-	14	2
Dostluk	50	63	22	135	19
Dürüstlük	20	40	6	66	9
Öz Denetim	1	9	1	11	1
Sabır	13	46	20	79	11
Saygı	2	10	-	12	1
Sevgi	97	181	39	317	44
Sorumluluk	1	13	-	14	2
Vatanseverlik	13	20	3	36	5
Yardımsverlik	16	23	4	43	6
Toplam	216	416	95	727	100

Tablo 2'de görüldüğü üzere seride toplam 727 kök değer, kök değerlerle ilişkili tutum ve davranışlar ve bu kavramlarla eş/benzer sözcükler saptanmıştır. Seride en çok veri elde edilen romanlar sırasıyla Güneşi Uyandırılım (416 f), Şeker Portakalı (216 f), Delifişek (95 f)'tir. Serideki kök değerler; sevgi (317 f), dostluk (135 f), sabır (79 f), dürüstlük (66 f), yardımsverlik (43 f), vatanseverlik (36 f), adalet (14 f), sorumluluk (14 f), saygı (12 f), öz denetim (11 f)'dir.

Tablo 3. Şeker Portakalı Serisinde Yer Alan Adalet Kök Değerinin Frekans Dağılımı

Kitap Adı	f	%
Şeker Portakalı	3	21
Güneşi Uyandırılım	11	79
Delifişek	-	-
Toplam	14	100

Tablo 3 incelendiğinde adalet kök değerinin, seride 14 farklı yerde bulunduğu görülmektedir. Güneşi Uyandırılm romanında 11 kez (%79), Şeker Portakalı romanında 3 kez (%21) yer aldığı görülmektedir. Delifişek romanında adalet kök değerine, değerle ilişkili tutum ve davranışlara ve eş/benzer sözcüklere rastlanmamıştır. Adalet sözcüğüyle eş/benzer sözcük örneklerinin seride yer aldığı alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Öfken çabuk geçecek, Zezé. Haklı olduğumu anlayacaksın” (Şeker Portakalı, s. 33).

Kitapta yer alan bir başka sayfada ise Şeker Portakalı ağacı Zezé'ye değil Zezé'nin ablasına hak vermiştir.

“-Bence ablan sonuna kadar haklı.

-Zaten herkes her zaman her konuda haklı. Haklı olmayan bir ben varım” (Şeker Portakalı, s. 34).

Zezé'nin curucuru kurbağası ile arasında geçen bir konuşmada.

“Adam dar kenarlı, küçük siyah bir şapka çıkarıp başına taktı. Gülümseyerek yüzüme baktı.

-Bir Maurice Chevalier değilim, ama yine de şapka takmaya hakkım var” (Güneşi Uyandırılm, s. 214).

Tablo 4. Şeker Portakalı Serisinde Yer Alan Dostluk Kök Değerinin Frekans Dağılımı

Kitap Adı	f	%
Şeker Portakalı	50	37
Güneşi Uyandırılm	63	47
Delifişek	22	16
Toplam	135	100

Tablo 4 incelendiğinde dostluk kök değerinin toplamda 135 kez yer aldığı görülmektedir. Güneşi Uyandırılm romanında 63 kez (%47), Şeker Portakalı romanında 50 kez (%37), Delifişek romanında ise 22 kez (%16) yer aldığı görülmektedir. Dostluk sözcüğü ve dostluk sözcüğünün eş/benzer sözcükleri alıntı/ ifadeler seride yer aldığı şekilde aşağıda sunulmuştur.

Zezé'nin gittiği okulda görevli olan, aralarında dostça ilişkiler bulunan Peder Feliciano, Zezé'de zehir olduğunu ve arada bir ölmeyi arzuladığını öğrenmiştir. Bunun üzerine Peder Feliciano Zezé'den zehri isterken aralarındaki dostluktan yararlanmaya çalışmıştır.

“-... Zamanla her şey düzelecek. Bütün ötekiler gibi mutlu bir çocuk olacaksın. Senin dostunum, öyle değil mi? Dünyada bir arkadaşı bile olmayan ne çok insan var. İnanmıyor musun?

...

-Senden bir şey istesem yapar mısın? Dostluğumuzun hatırıma. Söz veriyor musun?” (Güneşi Uyandırılm, s. 66).

Zezé'nin, dostu Portuga'ya vedasında:

“Xururuca çiçek bile vermeyen küçücük bir şeker portakalı... Doğruya doğru... Ama sen öyle değilsin. Sen benim dostumsun ve beraber arabamızla gezmeyi bu yüzden istedim, çünkü yakında sahibi bir tek sen olacaksın. Sana veda etmeye geldim” (Şeker Portakalı, s. 146).

Dostluk sözcüğüyle eş/benzer görülen ahbap, arkadaş, dostane, dost canlısı, yoldaşlık sözcükleri seride yer aldığı şekilde aşağıda sunulmuştur.

Zeze'yle birlikte sokakta şarkı söyleyerek para kazanan Ariovaldo Efendi Zeze'yle vedalaşırken ona şöyle seslenmektedir:

"-Hadi kal sağlıcakla, gelecek salı görüşürüz, ahbap" (Şeker Portakalı, s. 92).

Zeze canı sıkın bir şekilde okulun önünde otururken:

"Tam o sırada bir ayak sandığımı dürttü ve tanıdık, dostane bir ses bana seslendi" (Şeker Portakalı, s. 52).

Farklı örneklerde dost canlısı ve arkadaşlık sözcükleri görülmektedir.

"Parmaklarımla sayarak bekledim. Muhteşem olacaktı. Herkes gibi bir kalbimin olmadığını, hele yerinde bu kadar dost canlısı bir cururu kurbağası olduğunu kimse tahmin edemezdi" (Güneşi Uyandırılım, s. 21).

"Çocukluğumda hiç değilse sevgi ve arkadaşlıklar vardı" (Delifişek, s. 28).

Zeze cezalandırılmamak için Peder Estevao'dan özür dilemeye çalışmıştır.

"-Ya sizden derin bir pişmanlıkla, gönülden töbe ederek özür dilesem?"

-En ufak bir faydası olmaz. Madem şeytanla yoldaşlık ediyorsun, bedelini ödersin" (Güneşi Uyandırılım, s. 165).

Dostluk kök değeriyle ilişkili tutum ve davranışlar ile ilgili elde edilen bulgular seride yer aldığı şekilde aşağıda sunulmuştur.

Zeze, Fayolle'nin ona hayalleriyle ilgili sorular sorduğu bir sohbetlerinde zihninden onunla ilgili şu düşünceleri geçirmektedir.

"Fayolle anlayış dolu bir şefkatle yüzüme bakıyordu. Hayatımı, düşlerimi beslemiş olan her şeyle ilgilenirdi" (Güneşi Uyandırılım, s.235).

Dayanışma tutum ve davranışı, Zeze'nin babasıyla yaşadığı problemleri anlatırken görülmektedir.

"Babamın sessizliği beni üzüyordu. İkimiz arasında onca yakınlaşmadan sonra, akıl almaz bir gerginlik yaşıyorduk. Onun hayır duasını bile istemez olmuştum. Yemeği mutfakta yiyordum. Ara sıra gözlerim, birlikte büyütüldüğümüz kız kardeşimin mavi gözleriyle karşılaşıyordu, benimle dayanışmasını göstermek ister gibi sessizce bakıyordu bana" (Delifişek, s. 82).

Güven duyma, minnet, sadık olma tutum ve davranışı, eş/benzer kelimelerden güven duygusu ve emniyet hissi sözcükleri ile ilgili örnek ifadeler yer aşağıda yer verilmiştir.

"Uzun uzun tavana baktı, sonra gözleri, berrak gözleri benimkileri aradı. Gözlerini kaçırmayan insanlarla konuşmayı oldum olası sevmişimdir. Bir güven, emniyet hissi verir" (Güneşi Uyandırılım, s. 254).

"Gençliğin verdiği iyimserlik ve güven duygusu durumu kurtarıyordu" (Delifişek, s. 43).

"... sadık bir köpek gibi; uzaklaşmadan her şeyi seyrediyor ..." (Delifişek, s. 63).

"Tuhaftır, iyi geceler dilemek için odama ilk geliştirdi. Bu içimde küçük bir minnet güneşi uyandırdı" (Güneşi Uyandırılım, s. 257).

Seride dostluk kök değerine ilişkin tutum ve davranışlardan olan yardımlaşma ile ilgili herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

Tablo 5. Şeker Portakalı Serisinde Yer Alan Dürüstlük Kök Değerinin Frekans Dağılımı

Kitap Adı	f	%
Şeker Portakalı	20	30
Güneşi Uyandırılım	40	61
Delifişek	6	9
Toplam	66	100

Tablo 5 incelendiğinde dürüstlük kök değerine ilişkin sözcüklerin toplamda 66 kez geçtiği görülmektedir. Güneşi Uyandırılım romanında 40 kez (%61), Şeker Portakalı romanında 20 kez (%30), Delifişek romanında 6 kez (%9) yer aldığı görülmektedir. Dürüstlük sözcüğü ve dürüstlük sözcüğüyle eş/benzer sözcük örneklerinin seride yer aldığı alıntı/ıfadeler aşağıda sunulmuştur.

“-Evet, hiçbir Şey söylemeyecek misin?

-Ne söylersem söyleyeyim iŐe yaramaz çünkü haksızım. Hepsi benim suçum.

-En azından içinde bir parça dürüstlük var. Gidelim!” (Güneşi Uyandırılım, s. 166).

Bu sözden sonra da Zeze'nin dürüst davranmaya devam ettiği görülmektedir:

“...Madem kurtuluŐ yoktu en iyisi dürüst davranmaktı” (Güneşi Uyandırılım, s. 166).

Zeze ve Peder Fayolle arasında geçen konuşmada doğruluk eş/benzer sözcüğü görülmektedir.

“Bu durumda tek dileğim, kurbağanın sana güzel Şeyler öğretmesi, yüreğini doğruluktan ayırmamasıdır” (Güneşi Uyandırılım, s. 30).

Dürüstlük kök değerleriyle ilişkili tutum ve davranışlar incelendiğinde elde edilen bulgular seride yer aldığı Şekilde sunulmuştur.

“- ... Söz veriyor musun?

-Söz veriyorum.

-Sakin unutma, söz verdin. Sözünde durursan sana paket paket resimler alırım” (Güneşi Uyandırılım, s. 66).

Düzgün olma tutum ve davranışı, terbiyeli olma, iyi huylu olma ve uslu olma eş/benzer sözcükleriyle yer almaktadır.

“... Bir sabah elimde bir iŐekle öğretmenimin karŐısına dikildim. Çok duygulandı ve benim bir centilmen olduğumu söyledi.

-Centilmen nedir, biliyor musun Minguinho?

-Çok terbiyeli, prens gibi kişilere centilmen denir” (Şeker Portakalı, s. 73).

İyi huylu eş/benzer sözcüğü Zeze'nin Tarcísio'ya olan düşüncelerini ifade ettiği satırlarda görülmektedir.

“Heyecan içinde, Tarcísio'yu meydana bekliyordum. İşte geliyordu. Sıska, esmer, sessiz, iyi huylu” (Delifişek, s. 17).

Farklı başka örnekte istikrarlı olma tutum ve davranışının her zamanki gibi olma eş/benzer sözcüğüyle ele alındığı olaya yer verilmiştir.

"Fayolle her zamanki gibiydi" (Güneşi Uyandırılım, s. 145).

Zeze'nin yüreğinde yaşayan kurbağa Adam ise kendisine güvenilebileceğinden bahsederken güvenilir olma tutum ve davranışının ele alınmıştır.

"Bak bana. Evet, çirkinim ama gözlerimden anlarsın bana güvenebileceğini" (Güneşi Uyandırılım, s. 14).

Bir diğer bölümde ise açık ve anlaşılır olma, doğru sözlü olma tutum ve davranışlarını yer almaktadır.

"Açık söylemek gerekirse, konser salonu tika basa dolu değildi" (Güneşi Uyandırılım, s. 270).

"Doğru söylüyordu. Totoca bana nadiren kötü davranırdı" (Şeker Portakalı, s. 160-161).

Tablo 6. Şeker Portakalı Serisinde Yer Alan Öz Denetim Kök Değerinin Frekans Dağılımı

Kitap Adı	f	%
Şeker Portakalı	1	9
Güneşi Uyandırılım	9	82
Delifişek	1	9
Toplam	11	100

Tablo 6 incelendiğinde öz denetim kök değerinin toplamda 11 kez işlendiği görülmektedir. Güneşi Uyandırılım romanında 9 kez (%82), Şeker Portakalı ve Delifişek romanlarında 1 kez (%9) yer aldığı görülmektedir. Öz denetim sözcüğüyle eş/benzer sözcük örneklerinin seride yer alan alıntılar aşağıda sunulmuştur.

Zeze, ilerleyen zamanlarda dost oldukları kurbağa Adam'la ilk tanışmalarında ondan korkmuştur.

"- ... Ama bu kadar korkarsan sana yardım etmeden giderim.

Sesi giderek yakarır bir tona bürünüyordu, irademe sahip çıkmaya karar verdim. Ama yine de epey sürdü yanına gitmem" (Güneşi Uyandırılım, s. 14).

Öz denetim kök değeriyle ilişkili tutum ve davranışlar incelendiğinde kendine hâkim olma ve özür dileme ile ilişkili bulgular seride yer aldığı şekilde aşağıda sunulmuştur.

Zeze'nin hayali arkadaşı Maurice'in veda zamanı geldiğinde;

"-Gözyaşlarını görüp de gitmek istemem. Üzüntümü yavaş yavaş sindirerek kendime hâkim olmaya çalıştım" (Güneşi Uyandırılım, s. 256).

Kurbağa Adam Zeze'nin yüreğinden gitmeye karar verir. Zeze:

"-Acaba bilmeden canını mı sıktım? Özür dileyebilirim..." (Güneşi Uyandırılım, s. 216).

Seride öz denetim kök değerine ilişkin tutum ve davranışlardan olan davranışlarının sorumluluğunu üstlenme ve öz güven sahibi olma ile ilgili herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

Tablo 7. Şeker Portakalı Serisinde Yer Alan Sabır Kök Değerinin Frekans Dağılımı

Kitap Adı	f	%
Şeker Portakalı	13	17
Güneşi Uyandırılım	46	58
Delifişek	20	25
Toplam	79	100

Tablo 7 incelendiğinde sabır kök değerinin toplamda 79 kez yer aldığı grlmektedir. Güneşi Uyandırılım romanında 46 kez (%58), Delifişek romanında 20 kez (%20), Şeker Portakalı romanında ise 13 kez (%17) yer aldığı grlmektedir. Sabır sözcüğü seride doğrudan bulunmaktadır. Değerle ilişkili eş/benzer sözcükler ise yer almamaktadır. Sabır sözcüğü örneklerinin seride yer aldığı alıntılar aşağıda sunulmuştur.

Zeze kardeŐi Luıs ile evin bahçesinde oyun oynarken, ablası Glria diğer ablası Lal'ya Zeze'nin kardeŐine karşı sabırlı davrandığını söylemektedir.

"Bizim de ondan öğreneceğimiz var, Lal. Baksana kardeŐine karşı nasıl da sabırlı" (Şeker Portakalı, s. 28).

Zeze arkadaşı Tarcısio hakkında düşüncelerini ifade ederken onun sabırlı olduğuna vurgu yapmaktadır.

"Tarcısio, evet, sağlam bir dost. Hep sessiz hep sakın. Bir tek benimle konuşmayı severdi. Aklıma gelen bütün çılgınlıkları sabırla anlamaya çalıŐırdı" (Güneşi Uyandırılım, s. 251).

Zeze, okul önlüğünün yakasını kapatmayarak disiplin kuruluna gitmiştir. Ancak disiplin kurulunda sunduğu gerekçeler ile haklı olduğu kanısına varılmıŐ ve azimli olma tutum ve davranışının ele alındığı konuŐmalar grlmektedir.

"Kötü notlar alıyor, azarlanıyordum. Hatta pederler eve telefon açıp her Şeyi anlatmakla tehdit ediyorlardı beni. En beteri bu olurdu. Neyse ki yapmadılar. Öyle azimle savaŐtım ki sonunda semeresini de gördüm ..." (Güneşi Uyandırılım, s. 61).

Zeze'nin uzun süre yzduktan sonra durumunu ifade ettiği satırlarda azimli olma tutum ve davranışının eş/benzeri olan çabalamak sözcüğü grlmektedir.

"Onca çabalamaktan damarlarımdaki kan yođunlaŐmıŐtı sanki" (Delifişek, s. 30).

Zeze ile babası arasında geçen konuşmada sabır kök değerinin dirençli ve dayanıklı olma tutum ve davranışı yer almaktadır.

"Artık antrenman yapmıyor musun?"

-Hayır. Formdan düŐtüm.

-Saçmalık... O dayanıklılığınla sen  günde eski haline dönersin" (Delifişek, s. 71).

Dirençli ve dayanıklı olma tutum ve davranışı ile sebatkar olma tutum ve davranışlarının eş/benzeri olan kararlı olma sözcüğü grlmektedir.

"Odamın penceresini açtığımda 'başka' bir gün olduğunu gördüm, ama bir öncekine alabildiğine benziyordu. Tek fark kalbimin daha dirençli, daha kararlı olmasıydı. Özellikle gelecek nice günlerin bugünden farksız olmamasında kararlıydı" (Güneşi Uyandırılım, s. 134).

Dirençli ve dayanıklı olma tutum ve davranışının eş/benzer sözcükleri güçlü ve kuvvetli ifadeleri yer almaktadır.

“Ufak tefek, çelimsiz bir çocuk olarak gelmiş, güçlü kuvvetli bir delikanlı olarak dönüyordum ...” (Güneşi Uyandırılım, s. 266).

Zeze, geçirdiği zor bir günün sonunda hayali arkadaşı Maurice ile aralarında geçen konuşmada dirençli ve dayanıklı olma tutum ve davranışının eş/benzeri olan dayanmak sözcüğü yer almaktadır.

“-Her şey bir yana, dayanmama o yardım etti.

-Neye dayanmana?

-Buraya. Dayanacağım. Sonuna kadar dayanacağım” (Güneşi Uyandırılım, s. 132).

Bir kamyon dolusu oyuncak çocuklara hediye edileceği için Zeze şehre gitmek istemektedir. Ablasından bunun için izin isterken sebatkar olma tutum ve davranışlarının eş/benzeri olan pes etmemek sözcüğü görülmektedir.

“-Hayır, Zeze. Hayır dedimse hayır. Allah aşkına, sabrımı taşıрма. Git oyununu oyna.

Ama gitmedim daha doğrusu, gitmeyeceğimi sandım. Çünkü Glória beni tuttuğu gibi dışarı sürükledi ve bahçeye bıraktı. Ardından eve girip mutfakla salonun kapılarını kapadı. Pes etmedim” (Şeker Portakalı, s. 38).

Tahammül etme tutum ve davranışının eş/benzeri olan katlanmak sözcüğünün yer aldığı görülmektedir.

“Karanlık iyice bastırıyordu, benimse giyinip eve dönecek cesaretim yoktu. Ama mademki yaşıyorum, daha da büyük acılara katlanmak zorundaydım” (Delifışek, s. 31).

Zeze, şarkı söyleyerek para kazandıkları Ariovaldo Efendi’yi beklediğini ifade ederken beklemeyi bilme tutum ve davranışının beklemek eş/benzer sözcüğüyle işlendiği görülmektedir.

“Salı günleri hep okulu kırar ve dostum Ariovalda’yu getirecek treni beklerdim” (Delifışek, s. 106).

Tablo 8. Şeker Portakalı Serisinde Yer Alan Saygı Kök Değerinin Frekans Dağılımı

Kitap Adı	f	%
Şeker Portakalı	2	17
Güneşi Uyandırılım	10	83
Delifışek	-	-
Toplam	12	100

Tablo 8 incelendiğinde saygı kök değeri toplamda 12 kez işlendiği görülmektedir. Güneşi Uyandırılım romanında 10 kez (%83) işlendiği, Şeker Portakalı romanında 2 kez (%17) yer aldığı, Delifışek romanında ise saygı kök değerinin yer almadığı görülmektedir. Saygı sözcüğü seride doğrudan bulunmakta ve aynı zamanda değerle ilişkili hürmet eş/benzer sözcüğüyle de yer almaktadır. Saygı sözcüğü ve saygı sözcüğüyle eş/benzer sözcüklere ilişkin alıntılar aşağıda sunulmuştur.

Zeze etüt saatinde ders çalışmak yerine kitap okumak için Peder Luiz’den izin istemektedir.

“-Size, size ve Ceará’ya olan saygımı göstermek isterim.

Henüz amacımı çözememiş, ama afallamıştı.

-Saygı da nereden çıktı şimdi Zeca?

-Benden esirgenen fırsatı siz bana verebilirsiniz. Bu üç kitap bende var. Sizden etüt saatinde bu kitapları okumak için izin istiyorum” (Güneşi Uyandırılım, s. 154).

Farklı bir örnekte hürmet eş/benzer sözcüğü görölmektedir.

“Derken annemin karaltısı sokağın köşesinde belirdi. Kesinlikle oydu. Dünyada kimse ona benzemezdi. Tek sıçrayışta kalkıp yanına koştum.

-Hürmetler, anneciğim, diyerek elini öptüm. Sokağın loş ışıklarına rağmen yorgunluğunu yüzünden okuyabiliyordum” (Şeker Portakalı, s. 73-74).

Saygı kök değeriyle ilişkili tutum ve davranışlarla ilgili elde edilen bulgular, örneklerle seride yer aldığı şekilde sunulmuştur.

“Çok büyük bir alçakgönüllülikle yardım etmesi için ona yalvardım” (Güneşi Uyandırılım, s. 165-166).

Diğer örneklerde ise muhatabın konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme tutum ve davranışları ve bu tutum ve davranışlarla eş/benzer anlamlı sözcüklerden olan yüce gönüllük ile ilgili bulgulara rastlanmıştır.

-... Nesnelerin ve varlıkların kaderini kabullenmeliyiz. Seni çok özleyeceğim. Özlemimi, hayatın güzelliğiyle gidermeye çalışacağım; çünkü güzellik bir boşluğu doldurmaya çalışır, şefkat, sevgi denilen basit bir şeyi. Çocuk yüreğinin yumuşaklığını. İşte bunu kimse bulamaz, ne yıldızların güzelliğinde ne ay ışığının yansımada. Güzellik beni yavaş yavaş yatıştırır, sevgiden yoksun kalmanın yüreğime verdiği hüznü bastırır.

Uzun, upuzun bir iç çektim ve mırıldandım.

“-Az önce bir şeyi kanıtlamış oldun. İnsan-hayvanlar, insan-kişilerden çok daha yüce gönüllü, çok daha iyi oluyorlar” (Güneşi Uyandırılım, s. 219).

Seride saygı kök değerine ilişkin tutum ve davranışlardan olan başkalarına kendine davranılmasını istediğın gibi davranma ile ilgili herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

Tablo 9. Şeker Portakalı Serisinde Yer Alan Sevgi Kök Değeriinin Frekans Dağılımı

Kitap Adı	f	%
Şeker Portakalı	97	31
Güneşi Uyandırılım	181	57
Delifışek	39	12
Toplam	317	100

Tablo 9 incelendiğinde sevgi kök değeriinin 317 kez yer aldığı görölmektedir. Güneşi Uyandırılım romanında 181 kez (%57), Şeker Portakalı romanında 97 kez (%31), Delifışek romanında 39 kez (%12) yer aldığı görölmektedir. Sevgi sözcüğü ve sevgi sözcüğüyle eş/benzer sözcük örneklerinin seride yer aldığı alıntı/ifadeler aşağıda sunulmuştur.

Zeze, şeker portakalı fidanı Minguinho’ya sevgi dolu olduğu zamanlarda Xururuca dediğinden bahsetmektedir.

"Minguinho benim şeker portakalı fidanımın adı. İçimin sevgiyle dolduğu zamanlarda ona Xururuca da derim" (Şeker Portakalı, s. 125).

Farklı bir örnekte aşk ve sevmek eş/benzer sözcükleri görülmektedir.

"-Maurice, Maurice! Haklıymışsın. Aşk dünyadaki en güzel şeymiş. Seviyorum. Deliler gibi aşığım" (Güneşi Uyandırırım, s. 231).

Sevgi kök değeriyle ilişkili tutum ve davranışlarla ilgili elde edilen veriler seride yer aldığı şekilde sunulmuştur.

Zezé babasının artık dünyanın en iyi insanı olduğunu düşünmekte ve bundan sonra onunla kavga etmek istememektedir. Bu düşüncelerini ifade ettiği satırlarda aile birliğine önem verme tutum ve davranışı görülmektedir.

"Artık bundan sonra babamla kavga etmek istemiyordum" (Delifişek, s.45).

Zezé hastalanarak yataklara düşmüştür. Ancak bir süre sonra, ablası Glória'nın da desteğiyle toparlanmıştır. İyileşmesinde Glória'nın fedakarlığının etkili olduğunu düşünmektedir:

"Glória'nın iyi yürekliliği ve fedakârlığı sayesinde azıcık konuşmayı başardım" (Şeker Portakalı, s. 171).

Fedakârlık yapma tutum ve davranışının eş/benzeri olarak feda etmek sözcüğü görülmektedir.

"... o gemiye binebilmek için her şeyi feda ederdim" (Güneşi Uyandırırım, s. 78).

Zezé, yaşlı arkadaşı Portuga arasında geçen konuşmada güven duyma tutum ve davranışı görülmektedir.

-Madem bana güveniyorsun sana bir şey daha soracağım. Bir şarkıdan bahsettin. Hani şu tango. Söylediğin şarkının anlamını biliyor musun?

-Sana yalan söyleyecek değilim. Tam bilmiyordum. Öğrenip ezberlemiştim, çünkü ben her şeyi öğrenirim. Çok da güzel bir şarkıydı. Anlamını hiç düşünmemiştim... (Şeker Portakalı, s. 145).

Farklı bir örnekte Zezé, hayali arkadaşı Maurice'e yüreğinde bir cururu kurbağasının olduğuna inanıp inanmadığını sormaktadır.

"-Maurice, yüreğimde bir cururu kurbağası olduğuna inanıyor musun? Bu sana biraz acayip gelmiyor mu?

-Neden inanmayayım? Hayatta öyle çok şeye inanıyoruz ki. Hem ayrıca bütün düşlerin gerçek olduğu bir yaştasın" (Güneşi Uyandırırım, s. 89).

Merhametli olma tutum ve davranışı eş/benzer sözcük olan şefkat sözcüğüyle birlikte seride yer almaktadır.

"-Bütün bunlar neye yarıyor Peder Ambrósio? Sevgiye, merhamete ne oldu? İşte bu yüzden çoğu zaman ayine öfkeyle gidiyorum. Sırf plaja, sinemaya göndermezler diye" (Şeker Portakalı, s. 123).

Zezé bir başka örnekte, okulda uslu bir çocuk olduğu için öğretmeni Dona Cecília Paim'in ona şefkatli davrandığından bahsetmektedir.

"Bana öyle büyük bir şefkat gösteriyordu ki galiba sırf onu hayal kırıklığına uğratmamak için uslu duruyordum" (Şeker Portakalı, s. 106).

Seride uygun şekilde sevgisini ifade etme tutum ve davranışı; başını yaslamak, beğenmek, kucaklamak, okşamak, öpmek ve sarılmak gibi olay/durum örnekleriyle görülmektedir.

“Bunun üstüne ona iyice sokulup başımı koluna yasladım” (Şeker Portakalı, s. 127).

“-Beğenmedin mi?

-Tahmin edemeyeceğin kadar çok beğendim” (Güneşi Uyandırılım, s. 270).

“Glória yaklaşırken ben de şeker portakalımı kucakladım” (Şeker Portakalı, s. 35).

“Ben biraz durulunca yanıma uzandı ve saçımı okşamaya koyuldu” (Şeker Portakalı, s. 134).

“Masanın etrafından dolanıp yanına gelmiş ve boynuna sınıksı sarılmıştım” (Şeker Portakalı, s. 21).

“Yerimden kalktım, kendimi tutamayarak babamı yanaklarından öptüm, sakalı yüzümü gıdıklıyordu. Onu yalnızca yolculuğa çıkarken öperdim” (Delifişek, s. 42).

Tablo 10. Şeker Portakalı Serisinde Yer Alan Sorumluluk Kök Değeri Frekans Dağılımı

Kitap Adı	f	%
Şeker Portakalı	1	7
Güneşi Uyandırılım	13	93
Delifişek	-	-
Toplam	14	100

Tablo 10 incelendiğinde sorumluluk kök değeri toplamda 14 kez görülmektedir. Güneşi Uyandırılım romanında 13 kez (%93), Şeker Portakalı romanında 1 kez (%7), Delifişek romanında ise sorumluluk kök değerinin yer almadığı görülmektedir. Sorumluluk sözcüğü ve sorumluluk sözcüğüyle eş/benzer sözcük örneklerinin seride yer aldığı alıntı/ifadeler aşağıda sunulmuştur.

Zeze, evde büyük kardeşlerin küçük kardeşleri yetiştirdiğinden bahsederken sorumluluk kök değerine yer vermektedir.

“Evimizde büyük kardeşler, küçükleri yetiştirmekten sorumluydular” (Şeker Portakalı, s. 24).

Farklı bir örnekte görev eş/benzer sözcüğünün işlendiği görülmektedir.

“Zaman geçtikçe ayın aşağı yukarı bir göreve dönüşmüştü. Ailemin bir talebine. Plajdan, sinemadan yoksun kalmamak için çok önemli bir şeydi, tıpkı karnemdeki notlar gibi. Yapmalıydım. Yapmaya neredeyse mecburdum. Anlatmak istediğim öfke değildi aslında, belki daha çok yılgınlık” (Güneşi Uyandırılım, s. 128).

Zeze ile hayali arkadaşı Maurice, bir daha görüşmemek üzere vedalaşırken rol eş/benzer sözcüğünün işlendiği görülmektedir.

“Bana düşen rol, yüreğinde umutlarla, en önemlisi aşkla dolu bir dünya filizlendirmektir” (Güneşi Uyandırılım, s. 256).

Sorumluluk kök değeriyle ilişkili tutum ve davranışlarla ilgili elde edilen bulgular örneklerle seride yer aldığı şekilde sunulmuştur.

Zeze yatılı okulda kaldığı süre boyunca neşeli ruh halini geri kazanmıştır. Bu süreci değerlendirirken kendisine karşı sorumlu olma tutum ve davranışı görülmektedir.

“Her şeyi yapabiliydim, kimsenin hiçbir şeyi yasakladığı yoktu. Herkes kendinden sorumlu” (Güneşi Uyandırılım, s. 103).

Zeze kendisinden sorumlu Peder Fayolle'den izinsiz yüzmeye gitmiştir. Fayolle'ün bunu öğrenmesi üzerine Zeze bir daha onu zor duruma sokmayacağına söz verirken sözünde durma tutum ve davranışının sözünden dönmeme eş/benzer sözcüğünün yer aldığı görülmektedir.

"-Söz vereceğini biliyordum. Sözünden dönmeyeceğini de biliyorum" (Güneşi Uyandırılım, s. 145).

Zeze yaptığı bir yaramazlık sonucu ceza almıştır ve bu durum davranışlarının sonuçlarını üstlenme tutum ve davranışının sonuçlarına katlanmak eş/benzer sözcüğüyle aktarılmaktadır.

"-Sonuçlarına katlanmayı bil. Sen başlattıysan asla şikâyet etmeyeceksin. Dayan!" (Güneşi Uyandırılım, s. 171).

Seride sorumluluk kök değerine ilişkin tutum ve davranışlardan olan çevresine karşı sorumlu olma, ailesine karşı sorumlu olma, vatanına karşı sorumlu olma, güvenilir olma ve tutarlı olma ile ilgili herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

Tablo 11. Şeker Portakalı Serisinde Yer Alan Vatanseverlik Kök Değerinin Frekans Dağılımı

Kitap Adı	F	%
Şeker Portakalı	13	36
Güneşi Uyandırılım	20	56
Delifışek	3	8
Toplam	36	100

Tablo 11 incelendiğinde vatanseverlik kök değerinin toplamda 36 kez yer aldığı görülmektedir. Güneşi Uyandırılım romanında 20 kez (%56), Şeker Portakalı romanında 13 kez (%36), Delifışek romanında 3 kez (%8) yer aldığı görülmektedir. Vatanseverlik sözcüğü seride doğrudan bulunmaktadır. Vatanseverlik sözcüğünü içeren alıntılara aşağıda sunulmuştur.

Zeze okulla ilgili olan her detayı eve geldiğinde şeker portakalı ağacına tek tek anlatırken vatanseverlik kök değerine yer verildiği görülmektedir.

"Milli marşın bir kısmını ezberlemem gerekecek, çünkü öğretmenim diyor ki, iyi ve 'vatansever' birer Brezilyalı olabilmek için vatanımızın milli marşını bilmemiz şartmış" (Şeker Portakalı, s. 70-71).

Vatanseverlik kök değeriyle ilişkili tutum ve davranışlarla ilgili elde edilen bulgular örneklerle seride yer aldığı şekilde sunulmuştur.

Zeze'nin yoksul ancak paylaşımcı bir çocuk olması öğretmenini duygulandırmıştır. Bunun üzerine Zeze'nin öğretmenine söylediği ifadelerde çalışkan ve üretken olma tutum ve davranışı yer almaktadır.

"Sizi açlatmak istemezdim. Söz veriyorum, bir daha çiçek çalmayacağım ve daha da çalışkan bir öğrenci olacağım" (Şeker Portakalı, s. 77).

Farklı bir örnekte Peder Fayolle'ün Zeze hakkındaki düşüncelerinde de çalışkan ve üretken olma tutum ve davranışının yer aldığı görülmektedir.

"... Gerçek şu ki sen çok çalışkan, çok zeki, hayat dolu bir çocuksun. Bu küçücük halinle bu kadar ileride olmana herkesin şaşırıldığını söyleyen sen değil miydin? On beş yaşında yatılı okulu bitiren tek öğrenci sen olacaksın, unuttun mu?" (Güneşi Uyandırılım, s. 66).

Zeze ve okulda görevli Peder Fayolle arasında geçen konuşmada çalışkan ve üretken olmanın eş/benzer sözcüğü olan icat etmenin işlendiği görülmektedir.

“Yine bir şey icat etmişsin” (Güneşi Uyandırılım, s. 53).

Zeze'nin abisi Totoca, Zeze'ye çalışmanın anlamını açıklamaktadır.

-Totoca, çocuklar emekli midir?

-Ne?

-Edmundo Dayı hiçbir şey yapmadan para kazanıyor. Çalışmasa da belediye ona her ay para ödüyor.

-N'olmuş yani?

Çocuklar da hiçbir şey yapmazlar, bütün gün yiyip uyur, üstüne bir de anne babalarından para alırlar.

-Emeklinin anlamı başka, Zeze. Emekli, geçmişte çok fazla çalışmış, saçları ağarmış ve Edmundo Dayı gibi ağır aksak yürüyen kişilere denir (Şeker Portakalı, s. 17).

Bir başka olayda kurallara uyma tutum ve davranışının ele alındığı görülmektedir.

“Ayakkabılarımı boyarım, kuşların kafesini temizlerim. Çok uslu dururum. Okulun en iyi öğrencisi olurum. Her şeyi yaparım, bütün kurallara uyarım” (Şeker Portakalı, s. 155-156).

Zeze, sevdiği kız Dolores'le konuşmaları sırasında ona olan sadakatinden bahsederken sadık olma tutum ve davranışının olay/durum olarak yer aldığı görülmektedir.

“Düşündüğüm tek genç kız sensin” (Güneşi Uyandırılım, s. 238).

Zeze'nin milli marşları ezbere bildiğinin aktarıldığı kısımlarda tarihsel mirasa duyarlı olma tutum ve davranışının işlendiği görülmektedir.

“Okulun dünyası da çok güzeldi. Bütün milli marşlarımızı ezbere biliyordum. Asıl marş uzun olandı, öbür milli marşlara “Bayrak Marşı” ve Özgürlük! Özgürlük! Ger kanatlarını üzerimize’ diye sözleri olan marştı. Benim en sevdiğim marş buydu, sanırım ...” (Şeker Portakalı, s. 105-106).

Zeze, çamaşırları rüzgârda kurumaya bırakan kadınların çamaşır iplerini kesmeyi aklına getirmiştir. Fakat ardından bunun yanlış bir davranış olduğunu hatırlamıştır.

“... bir keresinde küçükken yaptığım gibi ipi kesmek de aklımdan geçmedi değil. Yalnız, ilk seferinde ablaların bir güzel haşlamışlardı beni. Bu sefer niyetim yoktu, sadece aklımdan geçmişti, hepsi bu. Çamaşır, yoksulluk içinde kıvranan bu insanların ekmek parasıydı, onlara kötülük edemezdim” (Güneşi Uyandırılım, s. 199).

Peksimet savaşına okuldaki herkesin katıldığı ifade edilirken katılımcı olma tutum ve davranışının eş/benzer ifadesi olan katılmak sözcüğünün ele alındığı görülmektedir.

Kahvaltı saatinde her öğrenciye taş gibi üç peksimet verirlerdi. Biz de bunları pijamamızın cebinde yatakhaneye taşıyorduk. Peder Luiz bütün ışıkları söndürür, asayişin berkemal olduğuna inana kadar, aşağı yukarı on beş dakika koridorda bir aşağı bir yukarı yürürdü. Hiç ses çıkarmadan, bir gölge gibi, yatakhane ucundaki küçük odasına çekildiği an savaş başlardı. Katılmayan yoktu. Peksimetler havada uçuşurdu (Güneşi Uyandırılım, s. 148-149).

Tablo 12. Şeker Portakalı Serisinde Yer Alan Yardımseverlik Kök Değerinin Frekans Dağılımı

Kitap Adı	F	%
Şeker Portakalı	16	37
Güneşi Uyandırılım	23	54
Delifişek	4	9
Toplam	43	100

Tablo 12 incelendiğinde yardımseverlik kök değerinin üç roman arasında toplamda 43 kez işlendiği görülmektedir. Güneşi Uyandırılım romanında 23 kez (%54), Şeker Portakalı romanında 16 kez (%37), Delifişek romanında ise 4 kez (%9) yer aldığı görülmektedir. Yardımseverlik sözcüğü seride doğrudan bulunmakta ve aynı zamanda değerle ilişkili hayırseverlik, yardımcı olmak, yardım etmek eş/benzer sözcükleriyle de yer almaktadır. Yardımseverlik sözcüğüyle ilgili seride yer alan alıntı/ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“Çarşamba günü annenin yardımseverler derneğinde toplantısı var” (Güneşi Uyandırılım, s. 83).

“Bütün gün, hayırseverlik insanın kendi yuvasında başlar diye duymuyor muydum?” (Delifişek, s. 75).

“Limanın dışında kalan gemilere yardımcı olmak için kulede nöbet tutan izcilerle arkadaş olmuştum” (Delifişek, s. 19).

“Ona yardım etmek için bir şeyler yapabilmeyi istiyordum” (Delifişek, s. 63).

Zeze'nin hayali arkadaşı olan cururu kurbağası Adam:

“Sana yardıma geldim. Hayatta her şeye karşı kendini savunmana yardımcı olmaya” (Güneşi Uyandırılım, s. 16-17).

Yardımseverlik kök değeriyle ilişkili tutum ve davranışlarla ilgili elde edilen bulgular seride yer aldığı şekilde aşağıda sunulmuştur.

Zeze'nin dostu olan kurbağa Adam, Zeze'nin karakteriyle ilgili düşüncelerini söylerken cömert olma tutum ve davranışının yer aldığı görülmüştür.

“Zeze, ayrıca bunca yıl, hiç bencil bir çocuk gibi davranmadın. Cömertlik hep senin bir özelliğin oldu” (Güneşi Uyandırılım, s. 219).

Farklı bir örnekte “dayanışma içinde bulunma” tutum ve davranışı görülmektedir.

“Ara sıra gözlerim, birlikte büyütüldüğümüz küçük kız kardeşimin mavi gözleriyle karşılaşıyordu, benimle dayanışmasını göstermek ister gibi sessizce bakıyordu bana” (Delifişek, s. 82).

Destek sunma tutum ve davranışı seride destek olma ve katkıda bulunma eş/benzer sözcükleriyle yer almaktadır.

“Bana destek olacaksın, değil mi Totoca?” (Şeker Portakalı, s. 162).

“Ama ev bütçesine katkıda bulunmak için benim de ayinlerde yardımcılık ederek çalışmam gerekecek” (Şeker Portakalı, s. 18).

Merhametli olma tutum ve davranışına ilişkin yufka yürekli olma eş/benzer sözcüğü görülmektedir.

“Peder Monte yufka yüreklidir” (Güneşi Uyandırılım, s. 191).

Misafirperver olma tutum ve davranışı, Fayolle'nin Zezé'yi yemeğe çağırıldığı bir vakitte olay/durum örneği olarak görölmektedir.

“Önce pederlerin yemekhanesinde öğlen yemeğine gidelim, davetlim ol” (Güneşi Uyandırılım, s. 233).

Farklı bir örnekte paylaşma tutum ve davranışı ile bölüşme eş/benzer sözcüğü görölmektedir.

“Verdiğiniz parayla aldığım çöreği onunla paylaşıyorum” (Şeker Portakalı, s. 76).

“Vay be, Zezé, ayakkabı boyamaya çıktığımızda kaç kez sen hiçbir şey kazanmasan da kazancımı senle bölüştüm” (Şeker Portakalı, s.160).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın amacı, en fazla okunan kitaplar arasında yer alan Şeker Portakalı serisini MEB'in on kök değer ve bu değerlere ilişkin tutum ve davranışlar sınıflandırması kapsamında incelemektir. Yapılan incelemeler sonucunda seride işlenme sıklığı en fazla olan kök değerlerin sırasıyla; sevgi, dostluk, sabır, dürüstlük, yardımseverlik, vatanseverlik olduğu görölmüştür.

Şeker Portakalı serisinde sevgi kök değerinin belirgin bir şekilde ele aldığı ve sıkça tekrarlandığı görölmektedir. Sevgi kök değerine seride fazlaca yer verilmesinin nedeni olarak, Zezé karakterinin herkeste sevgi araması, içindeki boşluğu tam anlamıyla dolduramaması olduğu düşünülebilir. Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde kök değerler açısından irdelenen eserlerin çoğunluğunda en fazla işlenen kök değerin sevgi olduğu tespit edilmiştir (Bulut, 2021; Calp ve Kaplan,2021; Eker ve Ünlü, 2020; Korkutan ve Kaplan, 2022; Özçelik, 2022; Şakiroğlu, 2020; Tozlu ve Yüce, 2020). Sevgi değerini işlenme sıklığına ilişkin araştırmamızdan farklı sonuçlar de karşımıza çıkmaktadır. Abdülatif ve Kırkılıç (2021)'ın, Yeşim Saygın Armutak'ın Bataklığın Kıyısındaki Ev adlı eserini inceledikleri çalışmada sevgi kök değerinin en fazla yer alan değerler arasında 3. sırada bulunduğu, Kaplan ve Peker (2022)'in Özbek Masalları'nı inceledikleri çalışmada da en fazla rastlanan kök değerin sevgi olmadığı görölmüştür.

Bir diğer kök değer olan dostluk ise seride en fazla yer alan 2. kök değer olmuştur. Benzer çalışmalarda farklı sonuçlar karşımıza çıkmaktadır. Tozlu ve Yüce (2020), Hamdi Ülker'in eserlerini inceledikleri çalışmada dostluk kök değerinin en sık işlenen 4. kök değer olduğunu bulmuşlardır. Kıymaz ve Altay (2021), Tavşan Dişli Bir Gözlemcinin Notları isimli çocuk romanında dostluk kök değerinin en sık kullanılan beşinci kök değer olduğunu tespit etmişlerdir. Calp ve Kaplan (2021)'ın Sevgi Masalı, Bir Şeftali Bin Şeftali ve Kel Güvercinci adlı öyküleri inceledikleri çalışmada dostluk kök değerinin en sık işlenen değerler arasında 7. sırada yer aldığı görölmektedir. Literatürden farklı olarak bu çalışmada, dostluk kök değerini Şeker Portakalı serisinde daha fazla yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Zezé'nin arkadaşlık kurduğu herkesle güzel bir ilişkisinin olmasının ve eserde arkadaşlık ilişkilerine fazlaca yer verilmesinin dostluk kök değerini arttırdığı düşünülebilir.

Sabır kök değerini Şeker Portakalı serisinde en fazla yer alan 3. kök değerdir. Benzer olarak Özer (2019), Saftirik Greg'in Günlüğü serisini incelediği çalışmada en fazla yer verilen kök değerler arasında sabır kök değerinin 3. sırada bulunduğunu tespit etmiştir. Şeker Portakalı serisinde, farklı araştırmalarda incelenen eserlere kıyasla sabır kök değerinin daha fazla yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmalar; Tozlu ve Yüce (2020), Hamdi Ülker'in eserlerini inceledikleri çalışmada sabır kök değerinin en sık yer alan beşinci kök değer olduğunu, Bulut (2021) Merhaba Sevgi isimli

çocuk romanını incelediği çalışmada sabır kök değerinin 7. sırada bulunduğunu tespit etmiştir. Kaplan ve Arıc (2022)'ın Osman Çeviksoy'un romanlarını inceledikleri çalışmada ise sabır kök değerinin en az yer verilen 2. kök değer olduğu görülmüştür.

Dürüstlük kök değeri Şeker Portakalı serisinde en fazla yer alan 4. kök değerdir. Bu sonuç, Abdullatif ve Kırkkılıç (2021) Bataklığın Kıyısındaki Ev isimli çocuk romanını inceledikleri çalışmada dürüstlük kök değerinin en fazla yer alan 4. kök değer olduğunu tespit etmişlerdir. Bu bulgu Şeker Portakalı serisiyle benzerlik göstermektedir. Diğer çalışmalar incelendiğinde; Calp ve Kaplan (2021)'ın Sevgi Masalı, Bir Şeftali Bin Şeftali ve Kel Güvercinci adlı öyküleri inceledikleri çalışmada dürüstlük kök değerinin en sık yer alan değerler arasında 5. sırada bulunduğu, Kaplan ve Arıc (2022)'ın Osman Çeviksoy'un romanlarını inceledikleri çalışmada ise dürüstlük kök değerinin en fazla yer verilen 6. kök değer olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Yardımseverlik kök değeri Şeker Portakalı serisinde en fazla yer alan 5. kök değerdir. Çoban (2022), Bambaşka Bir Amerika'ya Yolculuk adlı eseri incelediği çalışmada yardımseverlik kök değerinin eserde en az yer alan 2. kök değer olduğu tespit etmiştir. Kaplan ve Peker (2022)'in, Özbek Masalları'nı inceledikleri çalışmada ve Bulut (2021)'un, Merhaba Sevgi isimli çocuk romanını incelediği çalışmada yardımseverlik kök değerinin en fazla yer alan 3. kök değer olduğu bulunmuştur.

Vatanseverlik kök değeri Şeker Portakalı serisinde en fazla yer alan 6. kök değerdir. Seride bulunan romanlarda Zezé'nin ailesinin Pinagê kabilesinden geldiği birkaç kısımda vurgulanmaktadır. Ailesi tarafından dile getirilen bu vurgunun Zezé'nin küçük yaşlardan itibaren hafızasında yer edinmiş olduğu ve seride bunun yansımalarının hissedildiği dolayısıyla da bu durumun vatanseverlik kök değerinin oranını etkilediği düşünülmektedir. Korkutan ve Kaplan (2022), Çocuk Kalbi isimli çocuk romanında ortaya çıkan 3. kök değer vatanseverlik olduğunu tespit etmişlerdir. Kaya ve Arıc (2022)'in, Osman Çeviksoy'un hikayelerini inceledikleri çalışmada ise en az yer alan 2. kök değer vatanseverlik olduğu, Calp (2021)'in, Sevgi Masalı, Bir Şeftali Bin Şeftali ve Kel Güvercinci adlı öyküleri incelediği çalışmada ise vatanseverlik kök değerinin yer almadığı görülmüştür.

Adalet kök değeri Şeker Portakalı serisinde 7. sırada yer almakta ve sorumluluk kök değeri ile eşit sıklıkta geçmektedir. Adalet kök değerine ilişkin literatürde benzer sonuçlar karşımıza çıkmaktadır. Taneri ve Andaç (2021), Samed Behrengi'nin öykü kitaplarında adalet kök değerinin 7. kök değer olduğunu tespit etmişlerdir. TÜBİTAK çocuk kitaplarında (Pilava ve Orhan, 2020) ve Çelebi Zinciri adlı kitapta (Şahin ve Bayrak, 2020) en az geçen kök değer adalet kök değeri olduğunu görülmüştür. Sorumluluk kök değeri de çalışmamızda 7. sırada yer almaktadır. Benzer olarak, Abdullatif ve Kırkkılıç (2021)'ın Bataklığın Kıyısındaki Ev adlı çocuk romanı üzerine yaptıkları çalışmada sorumluluk kök değerinin en az geçen kök değerler arasında yer aldığı bulunmuştur. Diğer çalışmalarda ise sorumluluk kök değeri daha üst sıralarda yer almaktadır. Kıymaz ve Altay (2021)'ın Tavşan Dişli Bir Gözlemcini Notları adlı çocuk romanında ve Önder (2022)'in Saadettin Kaplan'ın çocuk edebiyatı öykülerinde sorumluluk kök değerinin 3. kök değer olduğu tespit edilmiştir. Kaya ve Arıc (2022)'in Osman Çeviksoy'un hikâyelerini inceledikleri çalışmada sorumluluk kök değerinin en fazla yer alan 4. kök değer olduğunu tespit etmişlerdir.

Saygı kök değeri Şeker Portakalı serisinde 8. sırada yer almaktadır. Benzer olarak, Abdullatif ve Kırkkılıç (2021)'ın Bataklığın Kıyısındaki Ev adlı çocuk romanı incelemesi karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada saygı kök değerinin en az geçen kök değerler arasında yer aldığı sonucuna ulaşmışlardır. Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde farklı sonuçlar da karşımıza çıkmaktadır.

Deveci (2021)'nin Gümüş Kanat ve Türk İkipleri adlı çocuk romanlarında ve Fırat ve Yıldız vd. (2022)'nin Zehra Ünüvar'ın çocuk kitaplarında saygı kök değerinin en fazla geçen 3. kök değer olduğu saptanmıştır. Önder (2022)'in Saadettin Kaplan'ın çocuk edebiyatı öykülerini kök değer açısından incelediği çalışmada saygı kök değerinin 4. kök değer olduğu görölmektedir. oban (2022)'in Gülten Dayioğlu'nun Bambaşka Bir Ülke Amerika'ya Yolculuk adlı çocuk kitabında ve Kıymaz ve Altay (2021)'in Behiç Ak'ın Tavşan Dişli Bir Gözlemcinin Notları adlı çocuk romanında saygı kök değerinin 6. Sırada olduğu saptanmıştır.

Seride en az yer alan kök değerin öz denetim olduğu görölmektedir. Benzer olarak yapılan çalışmalarda da bu değer alt sıralarda yer almaktadır. Gençler ve Kahtalı (2022)'nin şermin Yaşar'ın çocuk kitaplarını inceledikleri çalışmada ve Bulut (2021)'un Ayla Kutlu'nun Merhaba Sevgi isimli çocuk romanını incelediği çalışmada öz denetim kök değerinin 8. sırada yer aldığı, Özçelik (2022)'in Dede Korkut Hikayeleri'ni incelediği çalışmada öz denetim kök değerinin 7. sırada olduğu görölmektedir. Delican (2022)'in MEB Kültür Yayınları çocuk kitapları dizisi üzerine yaptığı çalışmada öz denetim kök değerinin 6. sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Çalışmamızdan farklı olarak; oban (2022), Gülten Dayioğlu'nun Bambaşka Bir Ülke Amerika'ya Yolculuk adlı eserinde öz denetim kök değerinin en çok işlenen kök değer olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çalışmanın bir diğer sonucunda; şeker Portakalı romanında en çok işlenen üç kök değer sırasıyla; sevgi, dostluk, dürüstlük, Güneşi Uyandırılım ve Delifişek romanında; sevgi, dostluk, sabırdır. Üç romanda da işlenme oranı en fazla olan ortak kök değer; sevgi ve dostluk kök değerleridir. Üç romanda da işlenme oranı en az olan ortak kök değer sorumluluk kök değeriyken; şeker Portakalı ve Güneşi Uyandırılım romanlarında ayrıca öz denetim kök değeri en az işlenen diğer kök değerdir. Delifişek romanında saygı ve adalet kök değerin yer almadığı bulunmuştur. Ayrıca, kök değerlerin Güneşi Uyandırılım romanında yoğunlukta olduğu görölmektedir. şeker Portakalı ve Güneşi Uyandırılım romanlarında on kök değerin hepsinden veri elde edilirken Delifişek romanında üç kök değerden (saygı, adalet, sorumluluk) veri elde edilememiştir ve işlenme sıklığının en az olduğu romandır. İncelenen edebi romanların sayfa sayısı içeriğinde tespit edilen kök değerlerin sayısı üzerinde etkili olmaktadır (Kaya ve Arıcı, 2022). şeker Portakalı serisinde sayfa sayısı en fazla olan Güneşi Uyandırılım romanı 275 sayfadan, sayfa sayısı ikinci olarak en fazla olan şeker Portakalı romanı 183 sayfadan ve sayfa sayısı en az olan Delifişek romanı 85 sayfadan oluşmaktadır. Sayfalar arasında bulunan bu farklılığın değerlerin sayısını etkilemiş olduğu düşünölmektedir. Tozlu ve Yüce (2020)'nin Hamdi Ülker'in eserlerini kök değerler açısından inceledikleri çalışmada en fazla kök değer tespit ettikleri eserin, "Bana Aşkı Anlatır Mısın?" olduğu görölmektedir. Bu eserin sayfa sayısı 238'dir. Kök değerlerin en az yer aldığı eserin ise, "Kanayan iekler Zamanı" olduğu görölmektedir. Bu eserin sayfa sayısı ise 82'dir. Bu bulgu eserlerin sayfa sayısının, tespit edilen kök değer sayısı üzerinde etkisi olduğu düşünöncesini desteklemektedir.

Sonuç olarak şeker Portakalı serisi, on kök değer ve değerlere ilişkin tutum ve davranışlar açısından zengin bir içerik sunduğu görölmekte ancak seride yer alan romanlarda bazı kök değerlerin ve değerlere ilişkin tutum ve davranışların yer almadığı görölmektedir. Bu durumun kök değerlerin çocuğa kazandırılması noktasında eksiklikleri beraberinde getireceği düşünölmektedir. Ayrıca, MEB'in on kök değer ve değerlere ilişkin tutum ve davranışlar kapsamında yürütölmesi ve diğer değerlerin kapsam dışı bırakılmasının da buna neden olduğunu düşünörmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

Şeker Portakalı serisi çocuklar tarafından son derece ilgi görmekte ve çok satan kitaplar arasında yer almaktadır fakat buna rağmen bu seriyi inceleyen çok az sayıda makale bulunmaktadır. Gelecekte yapılacak olan çalışmalarda farklı değer sınıflandırmaları kapsamında Şeker Portakalı serisinin ele alınmasının literatürdeki çeşitliliği artıracığı düşünülmektedir. Şeker Portakalı serisinin on kök değer ve değerlere ilişkin tutum ve davranışlar kapsamında zengin bir içerik sunduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, seriyi okumaya uygun yaş grubu içerisinde yer alan çocuklara okutulmasının önerilebileceği ve seriye okul kütüphanelerinde, sınıf kitaplıklarında yer verilebileceği düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Abdullatif, H. B. ve Kırkılıç, H. A. (2021). Yeşim Saygın Armutak'ın "Bataklığın Kıyısındaki Ev" adlı çocuk romanının kök değerler açısından incelenmesi. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 110-128. <https://doi.org/10.31463/aicusbed.987829>
- Akbaba, A. ve Kaya, B. (2015). Okul öncesi öğrencilerinin düşünme becerilerinin gelişmesine yönelik öğretmen görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(55), 148-160. <https://doi.org/10.17755/esosder.41522>
- Aktürk, F. G. (2012). *Çocukta değerler eğitimi açısından Üzeyir Gündüz'ün eserleri*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>. sayfasından erişilmiştir.
- Allport, G. W. (1937). *Personality: a psychological interpretation*. New York: Henry Holt.
- Arslan, A. ve Ulaş, A. H. (2021). Değer odaklı aile eğitim programına yönelik ebeveynlerin çocuklarının kazanmalarını istedikleri kök değerlerin belirlenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1), 63-78. <https://doi.org/10.38015/sbyy.857482>
- Aslan, Y. (2017). Türkçe öğretmeni adayları tarafından okunan çocuk kitapları. *Uluslararası Beşerî Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(1), 76-89. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ijhe/issue/31788/348399> sayfasından erişilmiştir.
- Aydın, E. ve Sulak, S. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının "değer" kavramına yönelik metafor algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 482-500. <https://doi.org/10.14686/buefad.v4i2.5000148420>
- Aydin, İ. ve Uzun, M. (2020). Çocuk kitaplarının taşınması gereken özellikler: Cemil Kavukçu'nun Bir Öykü Yazalım Mı? ve Masal Anlatma Oyunu adlı eserlerine eleştirel bir bakış. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö7), 315-340. <https://doi.org/10.29000/rumelide.808713>
- Bilsky, W. ve Schwartz, S. H. (1994). Values and personality. *European Journal of Personality*, 8(3), 163-181. <https://doi.org/10.1002/per.2410080303>
- Bloom, B. S. (1964). *Stability and change in human characteristics*. New York: Wiley.
- Bohlin K.E. (2005). *Teaching character education through literature*. Padstow: Routledge.
- Bulut, K. (2021). Ayla Kutlu'nun Merhaba Sevgi adlı çocuk romanının değerler eğitimi ve on kök değer açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (57), 248-272. <https://dergipark.org.tr/en/pub/maeuefd/issue/60050/771465> sayfasından erişilmiştir.

- Calp, M. ve Kaplan, C. (2021). Samed Behrengi'nin Sevgi Masalı, Bir Şeftali Bin Şeftali ve Kel Guvcercinci adlı ykulerinin kok değerler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 19 (42), s. 39-72. <https://doi.org/10.34234/ded.910908>
- oban, A. (2022). Gülten Dayıoğlu'nun Bambaşka Bir lke Amerika'ya Yolculuk adlı gezi kitabının kok değerler bağlamında incelenmesi. *UŞak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 62-71. <https://doi.org/10.29065/usakead.1051875>
- Da Silva Freitas, E. D. (2012). Uma leitura do social da obra 'O Meu Põe de Laranja Lima' de José Mauro de Vasconcelos. *Revista Eventos Pedagógicos*, 3(1), 361-369. <https://silo.tips/download/uma-leitura-do-social-da-obra-o-meu-pe-de-laranja-lima-de-jose-mauro-de-vasconce> sayfasından erişilmiştir.
- Delican, B. (2022). Meb Klter Yayınları ocuk Kitapları Dizisi zerine bir inceleme; hikye edici kitapların türleri, temaları, kok değerleri ve çatıŐma türleri, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(4), 113-130. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1136958>
- Deveci, A. G. (2021). *Cahit Uçuk'un "Gümüş Kanat" ve "Türk İkozleri" adlı ocuk romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> sayfasından erişilmiştir.
- Dhall, T. C. (200). *Value education: Based on all the religions of the world (In two volumes)*. Delhi: Kalpaz.
- Eker, C. ve nl, S. (2020). Din kültürü ve ahlak bilgisi ders kitabının kok değerleri içermesi bakımından incelenmesi. *The Journal of International Education Science*, 25(7), 71-88. <http://doi.org/10.29228/INESJOURNAL.47190>
- Erdem, A. (2011, Ekim). *İlköğretim ğrencilerinin bakış açısıyla ocuk kitaplarındaki kahramanlar* [z]. 3. Ulusal ocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Ankara Üniversitesi, Ankara. <http://cogem.ankara.edu.tr/wpcontent/uploads/sites/311/2016/12/3ucgs-2.pdf>
- Fırat, H., Yıldız, M., AtaŐ, M. Z. ve elik, İ. H. (2022). Zehra nvar'ın ocuk kitaplarının değerler eğitimi yönüyle incelenmesi. *Uluslararası İletifim ve Sanat Dergisi*, (7). 121-137. <http://dx.doi.org/10.29228/iletisimvesanat.66343>
- Gençer, G. ve Doğan Kahtalı, B. (2022). Őermin YaŐar'ın ocuk kitaplarının kok değerler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 17(3), 407-421. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.58150>
- Girmen, P. (2013). Türkçe eğitiminde atasözleri ve değer eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 117-142. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ded/issue/29175/312423> sayfasından erişilmiştir.
- Hökelekli, H. (2011). *Ailede, okulda, toplumda değerler psikolojisi ve eğitimi*. Ankara: TimaŐ.
- İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü. (2021, Ocak 27). *Değerler eğitimi*. <http://www.istmem.com/Sayfa/24/Degerler-Egitimi.aspx> sayfasından erişilmiştir.
- Kaplan, H. ve Peker, S. (2022). Kok değerler eğitimi açısından zbek Masalları. *Ahmet KeleŐođlu Eğitim Fakültesi Dergisi Dergisi*, 4(2), 426-444. <https://dergipark.org.tr/en/pub/akef/issue/72486/1179955> sayfasından erişilmiştir.
- Kaplan, K. ve Arı, Ő. (2022). Kok değerler açısından Osman eviksoy'un romanları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Klter Eğitim (TEKE) Dergisi*, 11(4), 1531-1546. <https://dergipark.org.tr/en/pub/teke/issue/73952/1221096> sayfasından erişilmiştir.

- Karataş, E. (2014). Çocuk edebiyatında “karakter” kavramı. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (33), 60-79. <https://dergipark.org.tr/en/pub/musbed/issue/23267/248351> sayfasından erişilmiştir.
- Kasapoğlu, H. (2013). Okulda değer eğitimi ve hikâyeler. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(198), 97-109. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/442202> sayfasından erişilmiştir.
- Kavcar, C. (1982). *Edebiyat ve eğitim*. Ankara: Anı.
- Kaya, M. ve Arıcı, Ş. (2022). Osman Çeviksoy’un hikâyelerinin Türkçe öğretim programında yer alan on kök değer açısından incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(36), 1439-1472. <https://doi.org/10.35675/befdergi.1146046>
- Kıymaz, M. S. ve Altay, E. (2021). Behiç Ak’ın Tavşan Dişli Bir Gözlemcinin Notları Adlı çocuk romanı üzerine kök değerler açısından bir inceleme. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 27-61. <https://dergipark.org.tr/en/pub/adea/issue/67329/942171> sayfasından erişilmiştir.
- Korkutan, K. ve Kaplan, K. (2022). Çocuk Kalbi isimli çocuk romanının Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan kök değerler açısından incelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 21(1), 545-563. <https://doi.org/10.21547/jss.1013898>
- Kozikoğlu, İ. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutum ve görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2698-2720. <https://dergipark.org.tr/en/pub/teke/issue/42447/511234> sayfasından erişilmiştir.
- Kumbasar, E. (2011). *Muzaffer İzgü’nün romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> sayfasından erişilmiştir.
- Lester, D. (1988). *Suicide from a psychological perspective*. United States of America: Charles C Thomas.
- Merriam, S. B. ve Tisdell, E. J. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. John Wiley & Sons.
- Mutlu, H. H. ve Set G. (2021). Kişiler bakımından çeviri çocuk romanları ile yerli çocuk romanlarının karşılaştırılması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(4), 1469-1487. <https://doi.org/10.16916/aded.943239>
- Neslitürk, S. ve Deniz, M. E. (2016). Anne değerler eğitimi programının 5-6 yaş çocuklarının sosyal beceri düzeylerine etkisi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 4(4), 103-116. <https://dergipark.org.tr/en/pub/pegegog/issue/22574/241159> sayfasından erişilmiştir.
- Nikolajeva, M. (2001). The changing aesthetics of character in children's fiction. *Style*, 35(3), 430-453. <https://www.jstor.org/stable/10.5325/style.35.3.430> sayfasından erişilmiştir.
- Nodelman, P. (2000). Pleasure and genre: Speculations on the characteristics of children's fiction. *Children's Literature*, 28(1), 1-14. <https://muse.jhu.edu/article/246423> sayfasından erişilmiştir.
- Ocak, G. (Ed.) (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Okur, A. ve Arı, G. (2013). 6, 7, 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirliği. *İlköğretim Online*, 12(1), 202-226. <https://hdl.handle.net/20.500.12451/1001> sayfasından erişilmiştir.
- Okur, A. ve Gökhan, Arı, G. (2013). Öğrencilerin ilköğretim 100 temel eseri okuma durumu. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 173(173), 307-328. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tsadergisi/issue/21486/230317> sayfasından erişilmiştir.

- Önder B. (2022). *Sadettin Kaplan'ın çocuk edebiyatı öykülerinin 2019 türkçe öğretim programındaki kök değerler bağlamında incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Özçelik, F. C. (2022). Dede Korkut Hikâyelerindeki kök değerlerin incelenmesi. *Ahi Bilge Eğitim Dergisi*, 3(1), 63-82. <https://www.ahibilge.com/wp-content/uploads/2022/07/63-82.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Özer F. (2019). *Saftirik Greg'in Günlüğü serisinin değerler bağlamında incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Özer, İ. Ö. (2013). Piaget'nin bilişsel gelişim kuramı ve bir roman kahramanı: Zezé. <https://scholar.google.com/citations?user=c0oemQEAAA&hl=tr> sayfasından erişilmiştir.
- Öztürk Samur, A. ve Deniz, M. E. (2014). Değerler eğitimi programının 6 yaş çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimlerine etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7(4), 463-481. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/304261> sayfasından erişilmiştir.
- Pilav, S. ve Orhan, M. (2020). 6 – 12 Yaş Grubu TÜBİTAK çocuk kitaplarının değerler eğitimi yönünden incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(3), 434-453. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.759891>
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. New York: Free.
- Sapsağlam, Ö. ve Ömeroğlu, E. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim programlarında değerlereğitimine yer verme düzeylerinin belirlenmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(21), 244-264. <https://dergipark.org.tr/en/pub/teke/issue/42447/511234> sayfasından erişilmiştir.
- Sert, G., Kurtoğlu, M., Akıncı, A. ve Seferoğlu, S. S., (2012). *Öğretmenlerin teknoloji kullanma durumlarını inceleyen araştırmalara bir bakış: bir içerik analizi çalışması* [Öz]. Akademik Bilişim-XIV. Akademik Bilişim Konferansı'nda sunulmuş bildiri. Uşak Üniversitesi, Uşak. https://ab.org.tr/ab12/kitap/sert_kurtoglu_AB12.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Sınar Çılın, A. (2007). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Morpa.
- Soğukkuyu, B. (2020). Film posterlerinde ağacın sembolik işlevi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(12), 44-59. <https://dergipark.org.tr/en/pub/asead/issue/58844/835148> sayfasından erişilmiştir.
- Sözbilir, M. (2009). Nitel veri analizi. <http://fenitay.files.wordpress.com/2009/02/1112-nitel-arac59ftc4b1rmada-veri-analizi.pdf>. sayfasından erişilmiştir.
- Sridhar, Y. N. (2001). Value development national council for teacher education (NCTE). *New Delhi Two Four-Day Residential Courses in Value Orientation in Teacher Education*, 18, 21.
- Sümbüllü, Y. ve Altınışık, M. E. (2016). Geleneksel çocuk oyunlarının değerler eğitimi açısından önemi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 73-85. <https://dergipark.org.tr/en/pub/etusbed/issue/35461/393987> sayfasından erişilmiştir.
- Şahin, T.G. ve Bayrak, Ö. (2020). Birsen Ekim Özen'in Çelebi Zinciri adlı eserinin değerler eğitimi ve Türkçe ders kitaplarında yer alan temalara uygunluk açısından incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 775-798. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.755557>

- Şakiroğlu, Y. (2020). 6. Sınıf Türkçe ders kitabının değer aktarımı bağlamında incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 145-161. <https://dergipark.org.tr/en/pub/turkegitimdergisi/issue/54397/718511> sayfasından erişilmiştir.
- Şimşek T. (Ed.). (2011). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Grafiker.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı (2004), *Ortaöğretim için 100 Temel Eser Genelgesi*. <https://tegm.meb.gov.tr/www/ogrencilerimize-okuma-aliskanligi-kazandirmak-amaciyla-ilkogretim-ve-ortaoğretim-ogrencileri-icin-tavsiye-niteliginde-belirlenen-100-temel-eser-listeleri-uygulamadan-kaldirilmistir/icerik/557> sayfasından erişilmiştir.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı (2005), *İlköğretim için 100 Temel Eser Genelgesi*. <https://tegm.meb.gov.tr/www/ogrencilerimize-okuma-aliskanligi-kazandirmak-amaciyla-ilkogretim-ve-ortaoğretim-ogrencileri-icin-tavsiye-niteliginde-belirlenen-100-temel-eser-listeleri-uygulamadan-kaldirilmistir/icerik/557> sayfasından erişilmiştir.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü (2018/17). *100 temel eser listesi*. (Millî eğitim Bakanlığı Yayın No: 43769797-10.06.02-E.24334160). T.C Milli eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1993.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2021, Ocak 27). *Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine*. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. https://sorgun.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_04/16012151_TALYM_VE_TERBYE_KURULU_BAYKANLIYI.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Taner Derman, M. ve Başal, H. A. (2013). Okul öncesi çocuklarında gözlenen davranış problemleri ile ailelerinin anne-baba tutumları arasındaki ilişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 115-144. <https://dergipark.org.tr/en/pub/amauefd/issue/1728/21177> sayfasından erişilmiştir.
- Taneri, A. ve Andaç, Z.E. (2021). Samed Behrengi'nin öykü kitaplarının kök değerler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 16(6), 2629-2639. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.52603>
- Titus, D. N. (1994). *Values education in american secondary schools* [Öz]. Kutztown University Education Conference bildirisi. Kutztown University, Pensilvanya. <https://eric.ed.gov/?id=ED381423> sayfasından erişilmiştir.
- Tozlu, N. ve Yüce, B. N. (2020). Hamdi Ülker'in eserlerinin kök değerler açısından incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 575-597. <https://doi.org/10.29000/rumelide.843597>
- Türk Dil Kurumu (t.y.) *Değer*. Ankara: TDK.
- Ulusoy K., ve Dilmaç, B. (2016). *Değerler eğitimi*. Ankara: Pegem.
- Ural, S. (2013). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Uzun, M. ve Köse, A. (2017). Okul Öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 305-338. <https://dergipark.org.tr/en/pub/befdergi/issue/30012/305131> sayfasından erişilmiştir.
- Vasconselos, J. M. (1983). *Güneşi uyandırılm*. (S. Özen, Çev.). İstanbul: Can.

Vasconselos, J. M. (1983). *Şeker portakalı*. (E. İmre, ev.). İstanbul: Can.

Vasconselos, J. M. (1993). *Delifişek*. (İ. Kut, ev.). İstanbul: Can.

Wynne, E. ve Ryan, K. (1997). *Reclaiming our schools: Teaching character, academics, and discipline*. New York: Merrill.

Yılmaz, O. (2014). 100 temel eser listesi ve bu listenin etkileri. <https://scholar.google.com/citations?hl=tr&user=QFI8AnUAAAAJ> sayfasından erişilmiştir.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı

Yazarların çalıŐmaya sundukları katkı oranı eşittir.

Destek ve TeŐekkür Beyanı

Bu araŐtırmaya kitap incelemesi adımlarında, yorumlarıyla sunduğu desteklerden dolayı ocuk Gelişimci Müleyke Aydoğan'a teŐekkürler.

ÇatıŐma Beyanı

Araştırma ile ilgili diğer kiŐi ve kurumlarla herhangi bir kiŐisel ve finansal çıkar atıŐması yoktur.

Etik Bildirim

Bu çalışmanın veri kaynağını sadece dokümanlar oluşturmaktadır. Bu nedenle bu çalışma etik kurul kararı gerektirmemektedir.